

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет
Кафедра спеціальної освіти

**ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УЧНІВ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ**

Кваліфікаційна робота (проект)
На здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка II курсу 292 м
групи
Спеціальності 016 Спеціальна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Спеціальна освіта
Куш Ірина Петрівна
Керівник : ст.викл. Дрозд Л.В.
Рецензент: к. біол. наук, доцента
кафедри фізичної терапії та
ерготерапії ХДУ Васильєва Н.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРИ В УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ЗАКЛАДІВ	7
1.1. Психолого-педагогічна характеристика учнів старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами	7
1.2. Особливості ігрової діяльності учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти	12
1.3. Ключові аспекти інклюзивного середовища в закладах дошкільної освіти України	18
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ГРИ, ЯК ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАННІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА	23
2.1. Вплив ігрової діяльності в умовах інклюзивного навчання на учнів старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами	23
2.2. Визначення рівня сформованості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання	27
2.3. Використання електронної дидактичної гри, як засобу формування ігрової діяльності в учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання	33
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ІГОР	40
3.1. Рекомендації щодо формування ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку засобами електронних дидактичних ігор	40
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47

ДОДАТКИ	53
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності	53
Додаток Б. Дидактична гра «Баночки»	54
Додаток В. Дидактична гра «Збери по частинам»	55
Додаток Г. Дидактична гра «Знайди верхівки до корінців»	56
Додаток Д. Дидактична гра «Знайди зайве»	57
Додаток Е. Дидактична гра «Знайди мою тінь»	58
Додаток Є. Дидактична гра «Розкладаємо овочі та фрукти»	59

ВСТУП

Актуальність теми: Проблема навчання дітей з особливими потребами набуває широкої актуальності. Кожна дитина має право на рівний доступ до якісної освіти за місцем проживання, відповідно в навчальних закладах створюються гарні освітні умови для дітей з особливими освітніми потребами. «Усі діти є цінними й активними членами суспільства» - це одна з головних демократичних ідей, яка відображається в концепції інклюзивної освіти.

Різні аспекти стосовно інклюзивного навчання відображено у педагогічних та наукових працях.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі забезпечення базового права дітей на освіту та права на освіту за місцем проживання, а також навчання дітей з особливими освітніми потребами в навчальних закладах. Це процес, за допомогою якого навчальна установа прагне задовольнити потреби всіх учнів шляхом внесення необхідних змін до навчальної програми та накопичення ресурсів для забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, незалежно від психофізичного стану. [16]

Одним із ефективних методів корекційно-виховної роботи є ігрова технологія, яка створює умови для залучення всіх учнів до позитивної пізнавальної діяльності. Ігрове навчання відбувається за допомогою власної діяльності та досвіду учнів. Під час гри діти навчаються не тільки самі, але й один одного, розуміють людські якості, відстоюють власні інтереси та вирішують проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Ігрові технології в освітньому процесі не є новими. Теорія ігор захопила багатьох дослідників. Її вдосконаленню присвятили свої роботи відомі педагоги, як Б. Ананьєв, Ю. Хазінга, Л. Виготський, В. Сухомлинський та інші.

Одним із ефективних засобів інклюзивного навчання виступає ігрова діяльність, чим було зумовлено вибір теми кваліфікаційної роботи «Формування навичок ігрової діяльності у дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання».

Метою дослідження є розробити та теоретично обґрунтувати вплив ігрової діяльності в умовах інклюзивного навчання на дітей з особливими освітніми потребами

Об'єктом дослідження є формування ігрової діяльності у дітей з особливими освітніми потребами.

Предмет кваліфікаційної роботи – електронні дидактичні ігри як засіб формування навичок ігрової діяльності.

Відповідно до мети дослідження було визначено такі **завдання**:

1. Теоретично обґрунтувати особливості ігрової діяльності в учнів старшого дошкільного віку засобом електронних дидактичних ігор.
2. Визначити ключові аспекти інклюзивного середовища в закладах дошкільної освіти України.
3. Визначити рівень сформованості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання.
4. Представити рекомендації, щодо покращення формування ігрової діяльності в учнів старшого дошкільного віку засобом електронних дидактичних ігор.

Методи дослідження: метод аналізу інформації та її синтезу, метод спостереження, експерименту, констатувальний та формувальний етапи дослідження, емпірична обробка якісних та кількісних даних дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Науково-теоретично обґрунтовано значення ігрової діяльності у розвитку навчання і виховання старших дошкільників з особливими освітніми потребами; уточнено сутність поняття «інклюзивне середовище», одержано

експериментальні дані про стан сформованості ігрової діяльності дітей з особливими потребами та вплив електронних дидактичних ігор на формування ігрової діяльності.

Практичне значення полягає у обґрунтуванні та описі методики вивчення рівня сформованості ігрової діяльності у дітей з особливими освітніми потребами; розробці електронних дидактичних ігор з формування ігрової діяльності у дітей з особливими освітніми потребами.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на студентській науково-практичній конференції в Херсонському державному університеті.

Публікації: робота висвітлена у статті «Формування навичок ігрової діяльності у дітей з труднощами у навчання в інклюзивному просторі».

Структура роботи: робота має вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРИ В УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ЗАКЛАДІВ

1.1. Психолого-педагогічна характеристика учнів старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами

Розвиток сучасного суспільства та процес інтеграції в Європейське співтовариство значною мірою актуалізує питання соціального захисту громадян країни, а особливо тих, хто цього найбільше потребує, зокрема діти з особливими освітніми потребами. У зв'язку з визнанням Україною Конвенції «Про права дитини» та Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захисту та розвитку дитини підвищена увага приділяється проблемам тих, у кого розвинулися ті чи інші вади, що спричинило розробити державою цілеспрямовану роботу щодо створення максимально сприятливих умов для їх інтеграції в сучасну систему освіти. Поширення в Україні інклюзивної освіти, а саме для дітей з вадами фізичного або розумового розвитку є великим кроком до забезпечення дітей з особливими освітніми потребами на якісну освіту.

«Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку. Гра – це величезне світле вікно, через яке в духовний світ дитини вливається цілющий потік уявлень, понять. Гра – це іскра, запалююча вогник допитливості» В.А. Сухомлинський

Ігрова діяльність займає важливе місце у розвитку та вихованні дітей. Тому, освітній напрям «Гра дитини» визначає ігрову компетентність як здатність дитини за власною ініціативою займатися вільною, емоційно-насиченою та спонтанною діяльністю, у тому числі з використанням наявних знань і отриманням нових знань,

особистісним розвитком через бажання дітей брати участь у житті дорослого шляхом реалізації інтересу дитини до гри та ігрових дій. [3]

З огляду на педагогічну цінність гри, освітня лінія «Гра дитини», яка є основним компонентом дошкільної освіти, спрямована на розвиток у дітей творчості, самостійності, ініціативи, організації ігрової діяльності, постійного інтересу до пізнання навколишнього середовища та самосвідомості в ньому. [4, с. 12]

Вплив ігрової діяльності на виховний процес дітей в своїх роботах розкрили психологи: Ю.А. Аркін, М.Я. Басов, П.П. Блонський, Л.С. Виготський, Н.Д. Виноградов, Д.Б. Ельконін, С.Л. Рубінштейн; педагоги-класики: А.Я. Коменський, С.Ф. Русова, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський та інші; сучасні педагоги: Л.В. Артемова, А.К. Бондаренко, Г.І. Григоренко, Р.І. Жуковська, Т.О. Маркова, К.І. Щербакова, О.П. Усова, В.Г. Захарченко, Г.С. Швайко та інші.

Проблема ігрової діяльності учнів з особливими освітніми потребами набуває широкого значення в даний час. Багато відомих педагогів та психологів вивчають процес поєднання ігрової діяльності з навчанням. Дослідженням процесу залучення до навчання дітей з особливими освітніми потребами в навчальні заклади, а саме їх адаптації та соціалізації до суспільних норм, присвячують, протягом останнього десятиліття, свої праці вітчизняні науковці, зокрема А. Колупаєва, О. Савченко, В. Бондар, В. Ляшенко, Т. Євтухова, І. Іванова та інші.

Одним за найцікавіших видів людської діяльності та провідною діяльністю дошкільника, важливим засобом всебічного розвитку дитини та особливим методом виховання – є гра. «Супутник дитинства» - так її називала Т. Поніманська, адже у житті граються не тільки діти, а й дорослі. [1, с. 99-100]

Навчання ігрової діяльності є важливим напрямом спеціальної освіти. Суть основного виду діяльності – гри, полягає в спонуканні

дітей до роздумів над різними сторонами життя і особливостями взаємин дорослих, удосконаленні знань про навколишню дійсність. Гра є інструментом пізнання дітьми дійсності. Дослідження вчених (Т. Власової, М. Гнезділової, О. Лурія, М. Певзнер, О. Стреблевої, Г. Сухаревої) довели, що чим краще організовано освітньо-корекційну спрямованість навчання та виховання, тим більший вплив іде на розвиток збережених функцій у дитини. Таким чином уся освітньо-корекційна робота повинна бути неподільно пов'язана з процесом соціалізації, навчання та виховання дітей. [10, с. 167]

Нині в школах проводяться заходи з метою розвитку індивідуальних здібностей і творчих настроїв кожного учня, впровадження різноманітних інноваційних програм, реалізації принципу гуманного ставлення до дітей.

Ігрова технологія – одна з унікальних форм навчання, яка дозволяє учням зробити етапи вивчення щоденних уроків цікавими та захоплюючими, а також їхній творчий та дослідницький рівень. Цікавість в умовному світі гри забарвлює одноманітну діяльність по запам'ятовуванню, повторенню, поєднанню та інтегруванню інформації позитивно-емоційними фарбами, а азарт ігрової діяльності позначається на всіх психічних процесах і діяльності дитини. Починаючи з елементарних ігрових ситуацій, щоб учні могли накопичувати знання, формувати вміння та навички, засвоювати правила гри, розвивати пам'ять і розвивати кмітливість, самостійність і витримку, важливо проводити кожне заняття систематично і цілеспрямовано.

Формування ігрової діяльності спрямоване на виховання дітей вміти грати з однолітками, сприяти розвитку інтересу дітей до іграшок. Корисна і цікава гра буде забезпечуватись, якщо будуть використані різні ігри, такі як рухливі, дидактичні, сюжетно-рольові та інші ігри. Використання різноманітних ігор в процесі корекційно-виховної

роботи допоможе вирішенню завдань фізичного, розумового, трудового виховання.

Зі слів Виготського, гра може забезпечувати високий рівень продуктивності, формує зону найближчого розвитку, що відображається на нормальному розвитку дитини. В грі, на відмінну від інших видів діяльності, існує певна мотивація, яка полягає в бажанні виграти. Для дітей з особливими потребами вигравати в іграх важливо, оскільки це дозволяє їм правильно виконувати поставлене перед ними завдання. [1, с. 183]

Т. Маркова, присвячувала свої дослідження сюжетно-рольовій грі, а саме її впливу на розвиток особистості та розвиток мовлення дитини. Головним відзначала, що під час цих ігор діти розширюють свій словниковий запас, знайомляться з різними видами професій, навчаються працювати за правилами при чому перевтілюючись у певну роль. [1, с. 181]

Сюжетно-рольова гра має велике значення для розвитку дитини, оскільки в процесі сюжетно-рольової гри поліпшується мовлення дитини. Виконуючи гру, дитина в голос розмовляє з іграшкою або говорить за неї, наслідує звуки різних предметів, наприклад гудіння машини, шум літака чи потягу. У процесі сюжетно-рольової гри дитина бере на себе роль дорослої людини, і в процесі гри відтворює цю роль за допомогою гри. Для того щоб навчити дитину сюжетно-рольової грі, педагог для початку користується дидактичною грою, наприклад за допомогою іграшки розігрує ситуацію та спонукає дитину до відповіді на запитання. Згодом дитина самостійно починає гра у сюжетно-рольовій грі, беручи їх з життя, тобто копіюючи батьків, чи педагога та інших. Відтворюючи різні ролі у дитини розвивається мовлення, поліпшується запас слів, вчиться контактувати з однолітками. Сюжетно-рольова гра є провідною діяльністю дітей дошкільного віку. В процесі ігрової

діяльності у дитини формується її особистісні риси, психічні процеси, бо саме у грі починає розвиватися довільна пам'ять, увага.

Велике значення в розумовому вихованні дітей дошкільного віку мають дидактичні ігри та заняття. Під час них у дитини розвиваються важливі якості, необхідні для успіху, розумовий розвиток. У дітей поступово формується здатність зосереджуватись на тому, що показує або говорить дорослий. Педагог спонукає дітей копіювати дії, які вони бачать, і слова які вони чувають. Розвиток уваги та здатності до наслідування є необхідною умовою для засвоєння дітьми інформації та навичок. Це одне з важливих завдань, яке необхідно вирішувати в галузі освіти, тим більше, що не всі діти володіють цими якостями на однаковому рівні.

Дидактична гра – форма навчальної діяльності, організована у формі навчальної гри, яка реалізує низку принципів активної гри та навчання, яка відрізняється усталеною структурою ігрової діяльності, системи оцінювання, а також один з методів активного навчання. [1, с. 367-368]

На розвиток особистості дитини гра впливає позитивно, оскільки через неї вона пізнає поведінку і взаємини дорослих людей, які стають для неї прикладом та взірцем. Під час гри дитина набуває елементарних комунікативних навичок і якостей, необхідних для встановлення стосунків з однолітками.

Серед усіх видів діяльності ігри дозволяють дітям визначити власні цілі та потреби в житті пов'язані з суспільством і навколишнім середовищем. Крім того, гра сприяє розвитку самостійності, соціальної згуртованості та дружби. Чим більше у дитини досвіду організації ігрової діяльності, тим більше та краще вона розвиває свої ігрові навички. Завдяки грі, дитина розвивається, отримує інформацію про навколишній світ і збагачує свій досвід спілкування. Це перший крок до засвоєння норм і правил життя в соціальному середовищі.

У працях: І. Сеченової, І. Павлової, П. Лесгафта, Т. Осокіної – наводяться вагомні аргументи на користь та важливість гри для розвитку дитини. [24]

Слід зазначити, що у грі в дитини розвиваються такі процеси, як: мислення, порівняння, аналіз, синтез. У процесі гри також розвивається спостережливість, увага, кмітливість, виробляється звичка зосереджуватись, вміння міркувати, формується зображувальна діяльність. Саме гра є одним з найефективніших засобів підготовки дитини до «дорослого» життя, її соціалізації, морально-етичного виховання. У процесі гри формується особистість дитини, її соціальна компетентність і гуманістичний світогляд, з особливою яскравістю проявляються індивідуальні особливості дошкільника, розвиваються його творчі здібності, цілеспрямована увага, рух від думки до дії. [22, с. 55]

Отже, виходячи з аналізу психолого-педагогічної характеристики учнів старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами, можна, що ігрова діяльність пояснюється як одна із найефективніших ресурсів виховання та навчання дітей, озброєнню їх необхідними життєвими навичками, в тому числі й дітей з особливими освітніми потребами.

1.2. Особливості ігрової діяльності учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти

Кожен етап життя і розвитку дитини характеризується певними основними видами діяльності. У психології під основною діяльністю розуміють характерні для цього віку основні психічні процеси – особливості розвитку особистості, активність формування психічних новоутворень.

У розвитку дітей старшого дошкільного віку особливого значення відіграє ігрова діяльність. На кожному віковому етапі домінують різні види діяльності.

Під час ігрової діяльності у дитини розвиваються всі психічні процеси – від елементарних до самих складних. У процесі гри розвивається довільне поведження, довільна пам'ять та увага. В умовах гри дітям простіше зрозуміти матеріал та виконувати прямі завдання дорослих.

Процес навчання гри дошкільників будується на положенні про етапне формування ігрової діяльності, а також з урахуванням їх розвитку.

Гра впливає на розумовий розвиток дитини. Вона вчиться бачити предмет з різних сторін, що сприяє розумової здібності людини і дозволяє представити іншу точку зору. [17]

Важливою умовою для створення ігрової діяльності дітей є наявність ігрового матеріалу та спеціально обладнаного місця. За допомогою дидактичних ігор, настільно-друкованих ігор, м'яких іграшок, ігрових атрибутів, електронних дидактичних ігор – педагоги організовують відповідне ігрове середовище.

Навчання гри можна проводити як на індивідуальних заняттях з логопедом, так і на групових заняттях з педагогом.

Основними видами діяльності в період дитинства (до 1 року) є безпосередні емоційні відносини; діти раннього віку (від 1 до 3 років) – предметна діяльність; дошкільний вік – ігри (гра); молодший шкільний вік – навчання; підлітковий вік – взаємодія з однолітками.

Ігрова форма навчання займає провідне місце ранньому дитинстві, але не єдина в цьому віці. На другому або навіть третьому році життя увагу малюка привертають оточуючі люди, фотографії, домашні тварини, транспортні засоби, що їдуть вулицею, дитина з інтересом стежить за діями дорослих. Щоб задовольнити зростаючий інтерес

дитини до навколишнього середовища, звернути увагу на певні явища та дати дітям необхідну інформацію та пояснення, педагог повинен організовано показувати дітям деякі речі, розповідати історії та обговорювати їх.

На першому році формування ігрової діяльності відбувається навчання елементарного ігрового досвіду з предметно-відображальної гри. Для початку занять можна взяти улюблену іграшку дитини та запропонувати ігрову ситуацію з нею супроводжуючи мовленнєвим коментарем. В процесі гри дитина вчиться використовувати іграшку як партнера для гри, перетворювати іграшку в діючий персонаж. В цей період важливо зацікавити дитину грою, щоб в процесі вона почувала себе спокійно, комфортно, отримувала задоволення від процесу гри. На першому році важливо організувати спостереження дітей за предметно-ігровими діями дорослого, вміти їх відтворювати та наслідувати педагога у процесі гри. Допомогти дитині у процесі виконання дій викликати у дитини емоційне ставлення до іграшки, виховувати дбайливе ставлення до іграшок. За допомогою гри у дитини потрібно збагачувати її життєвий досвід за допомогою книг, спільного обговорення та розглядання картинок, розповіді цікавих змістовних історій. На першому році навчання формування ігрової діяльності важливо використовувати такі методичні прийоми: спільні ігрові дії педагога з дитиною, демонстрація іграшки, навчання дітей виконання дій з іграшками за наслідуванням, самостійна гра дитини з іграшкою.

[7]

На другому році формуються окремі ігрові дії, а саме: за зразком, за словесною інструкцією, за наслідуванням. Формування ігрової діяльності переходить до навчання сюжетній грі. Дитина в цей період вчиться, використовувати не тільки натуральні предмети, а й предмети-замінники. Формується вміння грати поруч з однолітками, грати удвох або ж невеликими групами. Важливо у цей період формувати у дітей

предметно-відображувальні ігрові дії, вміння відтворювати ланцюг послідовності ігрових дій. Педагогами на практиці розглянуто, що для появи інтересу у дітей до гри, вироблення ігрових дій доцільно застосовувати у грі реальні предмети та натуральні продукти. Діти з розумовою відсталістю тоді залюбки у грі приготують обід із натуральних продуктів.

Центральним завданням для дітей другого року життя з розумовою відсталістю є навчити їх виконувати елементарні рольові дії. Дитина вчиться виконувати ці дії в процесі сюжетно-рольової гри, відтворюючи свої власні дії або ж дії інших людей.

Л.С. Виготський головне значення дитячої гри бачив у формування опосередкування й тим самим у корінному перетворенні свідомості, відриві значень від речі, внутрішнього від зовнішнього, тобто у формуванні ідеального плану свідомості.

На третьому році формування ігрової діяльності переходить від навчання сюжетної гри до навчання сюжетно-рольової гри, за допомогою якої збільшується соціально-побутовий досвід дітей, формується творча гра. У дітей збагачується уявлення про важливість та роль професій у житті, про роль кожного члена родини у сім'ї. В цей період дитина вчиться брати на себе ролі та діяти в грі відповідно їм. У дітей закріплюються вміння взаємодіяти з групою однолітків, виховується почуття партнерства, взаємодопомоги. Для того щоб навчити грати наприклад: «у кухаря» потрібно провести різноманітні екскурсії-покази, під час яких у дитини будуть з'являтися уявлення про цю професію. Важливо продовжувати збагачувати уявлення дітей про професії, взаємини між людьми, вміння грати з однолітками.

На четвертому році формування ігрової діяльності продовжується навчання сюжетно-рольовій грі, але ускладняється зміст гри, збільшується кількість ролей. Діти навчаються брати ролі казкових персонажів, вміти передавати їх характер, емоції, при цьому

використовуючи різні жести, слова. Важливо починати навчати дітей іграм-експериментам, за допомогою яких можна ознайомлювати дітей з властивостями снігу, води та різних предметів.

Під час гри старші дошкільнята розвивають основні соціальні навички, знайомляться з поведінкою, нормами і моделями спілкування дітей з дорослими, а також спілкування з навколишнім світом, стають зразками власної поведінки завдяки ігровому наслідуванню і рольовому втіленню.

У старшому дошкільньому віці гра стає провідним видом діяльності не тому, що вона займає найбільше часу, а тому, що зумовлює якісні зміни в психіці дитини; зміст гри набуває дедалі більшої інтелектуальності, відповідно до вищого рівня розумового розвитку 5-6-річних дітей. Вони вже, наприклад, краще усвідомлюють і відтворюють суспільні події, етичні правила, якими регулюються взаємини між людьми [22, с. 55].

У процесі формування ігрової діяльності реалізуються завдання всебічного розвитку дітей, а саме: формування мовленнєвої активності, навчання спільної взаємодії, розвитку творчої активності, а також уміння переносити різноманітні явища реальної дійсності у самостійну дитячу гру [2, с. 22].

Формування гри як діяльності означає виникнення й уточнення тематики дитячих ігор, розкриття їх змісту. У грі діти повинні набувати позитивного соціального досвіду, ось чому необхідно, щоб в ній знаходили відображення любов до праці, дружба, турбота, взаємодопомога [2, с. 22].

Розглянувши концепцію Н. А. Короткової, Н. Я. Михайленко, згідно якої розвиток самостійної гри дітей відбувається набагато швидше, якщо вихователь і логопед цілеспрямовано керують нею, формуючи специфічні ігрові вміння протягом усього дошкільного дитинства [2, с. 83]. У своїй концепції автори виділяють три етапи

формування сюжетно-рольової гри згідно вікового розвитку дітей дошкільного віку.

1,5 - 3 роки (перший етап) педагог, розгортаючи гру, робить особливий акцент на ігровій дії з іграшками і предметами-замінниками, створює ситуації, які стимулюють дітей до здійснення умовних дій з предметом.

3-5 років (другий етап) педагог формує у дітей уміння приймати роль, розгортати рольову взаємодію, переходити в грі від однієї ролі до іншої. Найбільш успішно це можна здійснити, якщо будувати спільну гру з дітьми у вигляді ланцюжка рольових діалогів між учасниками, зміщуючи увагу дітей з умовних дій з предметом на рольовий діалог.

5-7 років (третій етап) діти повинні оволодіти вмінням придумувати нові різноманітні сюжети ігор, погоджувати ігрові задуми один з одним. Для цього педагог розгортає спільну з дітьми своєрідну гру придумування, що відбувається в мовленнєвому плані, основний зміст якої – придумування.

Основними аспектами розвитку особистості дитини, які виявляються за допомогою гри, можна назвати такі:

- Мотиваційна сфера, яка розвивається у грі: виникає ієрархія мотивів, де соціальні мотиви здобувають більш важливе значення для дитини, ніж особисті. Долається пізнавальна та емоційна спрямованість: граючи роль, дитина враховує особливості його поведінки та позиції. Це допомагає регулювати взаєностосунки між дітьми, сприяє розвитку свідомості та самооцінки.

- Граючи роль, дитина прагне наблизитися до еталону. Відтворюючи типові ситуації взаємин людей у соціальному світі, дитина підкоряє свої власні бажання, імпульси і дії відповідно до соціальних зразків. Це допомагає дитині осягнути і врахувати норми та правила поведінки.

- У дитини розвиваються розумові дії: формується план уявлень, розвиваються здібності і творчі можливості.
- Також, гра відіграє важливу роль для формування дружного колективу, самостійності, позитивного ставлення до праці, для виправлення деяких відхилень у поведінці окремих дітей. Гра допомагає дітям успішно опанувати програмовий матеріал [13].

1.3. Ключові аспекти інклюзивного середовища в закладах дошкільної освіти України

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, яка ґрунтується на принципі забезпечення базового права дітей на освіту і права, на освіту за місцем проживання, а також навчання дітей з особливими освітніми потребами в навчальних закладах. Це процес, за допомогою якого навчальна установа прагне задовольнити потреби всіх учнів шляхом внесення необхідних змін до навчальної програми та накопичення ресурсів для забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, незалежно від психофізичного стану [16].

«Інклюзія» відрізняється від «інтеграції» концептуальним підходом. «Інтеграція – це спроба залучити дітей у системний освітній простір», - про це йдеться у документі «Міжнародна консультація з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами». Різниця в підходах полягає в тому, щоб змінити суспільство таким чином, щоб врахувати і пристосуватися до індивідуальних потреб людини, а не навпаки [34].

Інклюзивна освіта – це створення освітнього середовища, яке відповідає потребам і здібностям кожної людини, незалежно від особливих умов і її психофізіологічного розвитку. Інклюзивна освіта – це система індивідуалізованого навчання учнів з вадами

інтелектуального та фізичного розвитку, пов'язана із навчальними закладами за місцем їх проживання. Навчання учнів з особливими освітніми потребами здійснюється за індивідуальним навчальним планом із залученням медико-соціального та психолого-педагогічного супроводу. Аналізуючи проблеми впровадження інклюзивної освіти в Україні, ми загалом спостерігаємо за довготривалим процесом реформування освіти, а необхідні зміни вимагають не лише матеріальної підтримки, а й соціальної толерантності [15].

Основні принципи інклюзивної освіти:

- діти мають рівне право на спільне навчання та рівний доступ на отримання освіти;
- загальноосвітні навчальні заклади повинні враховувати різні потреби учнів;
- навчання, впровадження організаційних заходів, розробка освітніх стратегій – забезпечує якісну освіту для всіх;
- учні з особливими потребами отримують додаткову підтримку, необхідну для досягнення успіху.

З філософської точки зору «інклюзія» базується на принципі, що кожна дитина з труднощами у навчання повинна мати доступ до якісної освіти та гарного життя. Це передбачає серйозні культурні, політичні та практичні зміни в навчальних закладах.

Завдяки впровадженню інклюзивної освіти, діти з особливими освітніми потребами можуть відвідувати дошкільні заклади – тому що, згідно з Конституцією України – «Кожна дитина має право на освіту». Інклюзивна освіта стала доступною для дітей з вадами інтелекту, розумовою відсталістю, розладами зору, слуху, мовлення, опорного апарату та аутичного спектру.

Батьки або опікуни дитини залишають за собою право вибрати найближчий до місця проживання дошкільний заклад без дозволу чи направлення. Рішення про дошкільний заклад батьки приймають на основі висновків комплексної психолого-педагогічної експертизи, проведеної інклюзивно-ресурсним центром. Даний висновок є рекомендаційним і спрямований на краще вивчення особливостей психічного розвитку дитини, навичок, можливостей і потреб, соціального досвіду та засвоєння знань.

На підставі заяви, відповідних документів та попереднього погодження з керівником закладу формується інклюзивна група, незалежно від підпорядкування та форми власності закладу.

Створення такої групи – це крок назустріч дітям через новий підхід до виховання та навчання. Важливо, щоб система враховувала його потреби, а не адаптацію дитини до системи. Перш за все, з метою організації психолого-педагогічного супроводу, забезпечення рівних умов життя для всіх дітей та здійснення корекційно-розвивального та виховного процесів в інклюзивних групах мають бути передбачені відповідні приміщення.

Крім вихователів та помічників вихователів, з дітьми дошкільного віку в доступній групі працюють асистенти вихователів та спеціалісти. У групі може брати участь максимум 15 осіб, у тому числі 1-3 дитини з особливими освітніми потребами, в тому числі діти з інвалідністю – згідно «Порядку комплектування інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» [32].

Уміння працювати в доступному колективі спеціалістів, злагодженість їх роботи є однією з умов ефективності дошкільної освіти. Вихователі, асистенти та інші викладачі, які беруть участь у навчально-виховному процесі, заохочуються до участі в навчанні та іспиті.

Педагогам необхідно створити психологічний комфорт у групі. Для цього необхідно організувати психолого-розвивальні заняття, рухливі ігри та тренінги, використовувати обладнання ресурсної кімнати, різноманітні дидактичні матеріали, навчальні ігри та демонстрації.

Особливу увагу слід приділяти розвитку комунікативних навичок дітей. Педагоги дошкільних закладів повинні, перш за все, виявляти у здорових учнів позитивне ставлення до дітей з обмеженими можливостями. У той же час діти з порушеннями у навчанні не займають особливого місця в групі. Дитині достатньо почуватися природно і безпечно і намагатися бути максимально незалежною. При правильному підході та організації у дітей формується вміння працювати в команді, співпрацювати, допомагати один одному, спільно вирішувати проблеми.

Співпраця батьків також важлива. Консультуючись із батьками, спеціалісти мають змогу краще вчитися та розуміти своїх дітей. Батьки також отримують інформацію про потенціал своєї дитини, успіхи та невдачі, а також про те, чому вони повинні приділяти більше уваги дому. Така командна робота, підтримка та взаєморозуміння сприяють відмінним результатам у навчанні та розвитку дітей [29].

Проектування освітнього простору в закладі з доступними групами є важливою частиною процесу. Оскільки відвідування шкіл та дитячих садків стало обов'язковим, необхідно створити всі умови для доступного та безпечного навчання та виховання дітей під час будівництва та реконструкції цих будівель, а саме:

- Безперешкодний доступ до будівель - наявність пандусів.
- Дотримання температурного режиму.
- Достатнє природне освітлення і, при необхідності, штучне освітлення.

- Забезпечення якісними меблями та правильне розміщення їх у коридорах, групах та професійних кабінетах.
- Забезпечення необхідним навчально-методичним забезпеченням, методичними матеріалами, навчально-ігровими матеріалами;
- Створення ресурсної кімнати для проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних занять.

Отже, інклюзивна освіта є першим кроком до забезпечення цивілізованого та якісного життя, через визнання індивідуальних особливостей неповторності кожного учня. Без активної участі всіх членів у всіх видах діяльності, без поваги до прав і свобод кожного, без необхідних гарантій забезпечення безпеки, свободи та рівності – сучасне громадянське суспільство не може існувати.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ГРИ, ЯК ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ В НАВЧАННІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

2.1. Вплив ігрової діяльності в умовах інклюзивного навчання на учнів старшого дошкільного віку з особливими освітніми потребами

21 століття називають інформаційним. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології все більше проникають у різні сфери життя і стають невід'ємною частиною сучасної культури, зокрема освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій органічно доповнює традиційні методи роботи вихователя дошкільного закладу та розширює можливості спілкування з іншими учасниками освітнього процесу. Технології, які сьогодні впроваджуються в наше життя, принесли великі зміни, збільшили швидкість, гнучкість, перезавантажили на новий рівень, постійно підвищували рівень самонавчання в різних сферах, вивчали нові технічні можливості. і шукає застосування. розвитку.

Комп'ютери – це вже не розкіш, а необхідність. Джерела інформації, засоби зв'язку, магазини, пошта і т. д. Проте, знайомлячись з комп'ютером, дітей зазвичай цікавлять переважно комп'ютерні ігри.

Відповідно до змісту розвивальної-освітньої програми «Впевнений старт», основним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра. Організація веселих занять одночасно виконує широкий спектр функцій: від збору дітей до творчих занять, але найголовнішим є досвід соціальної взаємодії, заснований на емоційному ставленні та цінностях дитини до себе та інших людей. Гра спрямована на розвиток дитячої творчості, самостійності, ініціативи та організованості в ігровій

діяльності, пізнання навколишнього середовища, формування стійкого інтересу до пізнання довкілля [27, с. 20].

Навчальні комп'ютерні ігри позитивно впливають на розвиток розумових процесів дітей. Діти дошкільного віку під час гри:

- Навчаються логічно мислити та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
- Запам'ятовувати багато інформації.
- Здійснювати зорову та рухову координацію.
- Розвивати уяву.
- Стає зібраним та уважним.

Граючи в навчальні комп'ютерні ігри, діти вчаться обдумувати свої дії, прогнозувати результати, аналізувати інформацію, узагальнювати. За допомогою такої гри дитині важливо шукати різні шляхи вирішення завдань і швидко засвоювати різні поняття.

Функції дидактичної гри дозволяють вихователям навчати, розвивати, створювати особистість дитини та її стосунки з оточуючими.

Дидактичні ігри мають свою стійку структуру, яка відрізняється від інших видів діяльності дітей: ігровий задум, ігрові завдання, ігрові дії та правила. Поняття гри часто виражається в назві гри, а також може виступати у формі ігрових завдань або інтелектуальних завдань, які вимагають обмірковування, порівняння та порівняння. Це викликає у дітей позитивний інтерес і стимулює їх активність. Концепція гри може працювати у формі задач або головоломок лише за певних умов. Ігри сильно відрізняються залежно від віку дитини. У грі раннього дитинства ігрова діяльність складається з відтворення образів і імітації рухів [8]. Ігрова діяльність для дітей старшого віку більш складна. Тому що нам потрібна взаємодія з одними дітьми та іншими дітьми, послідовності з послідовностями. Також можна (розумно) порівнювати,

порівнювати, описувати тощо. Правила гри виступають організуючим елементом гри. Вони виховують дітей, вчать їх способу і послідовності дій, регулюють їх взаємодію в грі. Усі структурні елементи дидактичної гри взаємопов'язані, і відсутність одного з них руйнує гру.

Комп'ютерні ігри – інноваційні, несподівані та незвичайні, в них використовуються мотиваційні засоби, які подобаються дітям. Використовуючи комп'ютери та мультимедійні інформаційні технології як освітні засоби, ми можемо мотивувати їх до навчання, зробити їх незалежними, розвинути їхні творчі здібності та закласти основу для щасливих почуттів [20].

Використання електронних ігор в навчанні не тільки прискорює передачу інформації дітям і підвищує рівень її засвоєння, а й розвиває психічні процеси, такі як увага, пам'ять, мислення, мова, розвиває відчуття кольору і композиції. Це також сприяє розумовому, емоційному та моральному розвитку дітей.

Дидактичні ігри слід обирати відповідно до завдання навчальної діяльності. За допомогою дидактичних ігор з раннього віку можна виховувати у дітей вміння впізнавати і називати предмети та їх умовні позначення, розрізняти їх за формою, формою, кольором і розміром.

Діти середнього дошкільного віку можуть засвоїти загальні поняття (наприклад, яблука, груші, сливи - фрукти). Можна пограти з ними в гру порівняння та класифікації об'єктів та їхніх форм і розвинути розуміння чисел. Під час гри діти навчаються більш чітко розрізняти кольори, їх відтінки та геометричні фігури.

Педагоги дошкільного закладу за допомогою дидактичних ігор у дітей старшого дошкільного віку організують і розширюють сенсорний досвід дітей, вчать точно і швидко визначати ті чи інші ознаки, порівнювати і групувати предмети за спільними ознаками. Для цього використовуються різноманітні ігри [21].

Електронні дидактичні ігри слід проводити окремо для кожної дитини. Як правило, такі ігри проводяться на корекційно-розвивальних заняттях. Якщо дитина гарно оволоділа грою, то можна використовувати гру і на протязі цілого дня, але з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог відповідно віку дитини.

До кожної гри потрібно ретельно готуватися. Ретельно продумати структуру і методику гри, визначити засоби, які допоможуть добре пояснити дітям умови гри, зацікавити дитину, визначити і спрямувати свій інтерес і участь у грі.

Діти також повинні бути підготовлені до гри. Вони повинні мати спеціальні знання, які вони можуть застосувати в грі. У цьому випадку гра закріплює ті знання, які діти засвоїли раніше на заняттях і в повсякденному житті.

Коли діти вперше стикаються з певною інформацією в грі, вони не можуть самостійно вирішити ігрове завдання і змушені виконувати вказівки педагога. Гра перестає приносити їм задоволення і стає вправою. Важливо щоб гра для учнів була цікавою, яскравою, для покращення зацікавленості дітей грою та виконання дій із задоволенням.

Ефективною гра буде, якщо вихователь буде керувати дидактичною грою та зможе бути ініціатором і учасником гри. Важливо, щоб викладач уміло почав гру, щоб дитина відразу організувалася і захотіла грати [35]. При цьому велике значення має ставлення педагога до гри, його інтереси, почуття та вміння залучити до гри дітей. На початку гри, коли вихователь розкриває перед дитиною задум гри, вид і чіткість його слів, теплий тон голосу, виразність жестів, потрібно легко і зрозуміло пояснити дітям в яку гру і як в неї грати. Опис та естетичний вигляд має викликати у дитини інтерес до гри і водночас уточнювати перед дитиною завдання.

Розвиваючі комп'ютерні ігри можуть бути різними для різного віку та особливостей дітей. Деякі ігри формують певні навички, тому вихователь повинен ретельно розглядати ігри в залежності від завдання, яке він хоче поставити для конкретної групи дітей або дошкільнят.

При створенні комп'ютерних ігор важливо дотримуватись дидактичних принципів. Виберіть помірно складну гру, яка пропонує все складніші завдання. Для непосидючих дітей краще підготувати більш короткі і динамічні ігри. Більш спокійним дітям можна запропонувати більш тривалі ігри.

У корекційно-розвивальній роботі з дошкільнятами основна частина заняття полягає в тому, щоб надати дитині можливість розвивати активне мовлення та спілкування. Комп'ютерні навчальні ігри рекомендовані лише як додатковий навчальний засіб у рамках корекційно-розвивальної роботи. За один урок можна виконувати 1-2 комп'ютерні вправи. При цьому 4-річний малюк не повинен проводити за комп'ютером більше 3-5 хвилин, а 5-6-річний – не більше 7 хвилин на урок [6].

2.2. Визначення рівня сформованості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання

Для визначення рівня сформованості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання нами було проведено констатувальний експеримент. Для проведення цього експерименту було обрано Великолепетиський заклад дошкільної освіти «Берізка». Участь брало 11 дітей, віком 6 років (старший дошкільний вік).

Для реалізації мети експериментального дослідження нами було проведено ряд заходів:

- бесіда з вихователем та дефектологом та спостереження за їх діяльністю в процесі роботи;
- визначити рівень сформованості ігрової діяльності дітей;
- розробити електронні дидактичні ігри для формування ігрової діяльності;
- використати електронні дидактичні ігри в навчально-виховному процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- спостереження за дітьми у процесі ігрової діяльності.

Метою бесіди з вчителем та дефектологом та спостереження за їх діяльністю в процесі проведення занять з дітьми було виявлення методів та прийомів, оснащення робочого місця необхідними матеріалами, які використовуються ними для формування ігрової діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Для розв'язання другого завдання, на констатувальному етапі ми провели спостереження за дітьми у процесі ігрової діяльності. У ході експерименту було залучено 11 дітей віком 6 років. Спостереження проводилось за таблицею ранжування показників розвитку провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного віку [35].

За результатами констатуючого експерименту нами встановлено, що 36% дітей мають достатній рівень ігрової діяльності. Ці діти охоче грали, виявляли емоції, дотримувалися правил гри. У 32% дітей був виявлений середній/початковий рівень розвитку ігрової діяльності. Діти охоче починали грати в ігри, але швидко втомлювалися, емоційна залученість в гру була низькою. Елементарний рівень розвитку ігрової діяльності був характерний для 32% дітей. Ці діти не виявляли інтересу до гри, грали не охоче, потім відволікались на інші види діяльності. При проведенні ігор дошкільнята не виявляли емоцій та не зореджувались на гри.

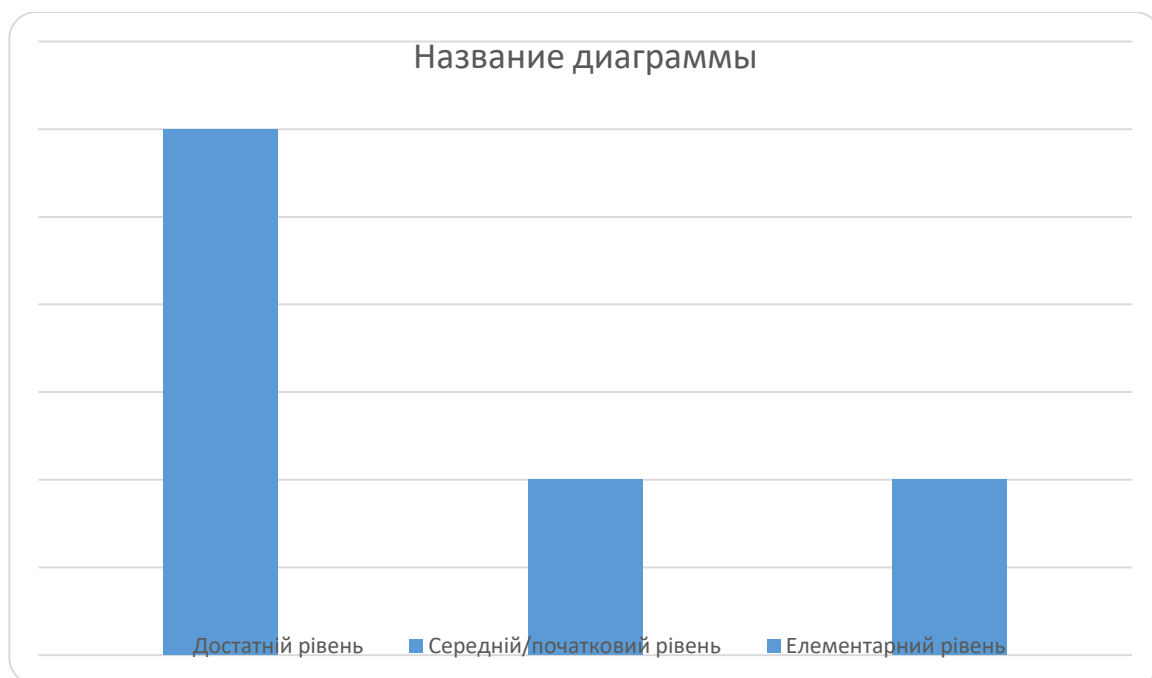

Рис. 2.1. – Початкова діагностика спостереження

Таким чином, ми можемо констатувати те, що більшість дітей розуміють правила гри та охоче грають в гру; дотримуються ігрового партнерства норм та етикету спілкування; усвідомлюють, що у грі є обов'язки: справедливо розподіляють ролі та іграшки, діють згідно з правилами, зосереджуються на грі; швидко адаптуються до нового завдання.

Впровадження активних форм і методів навчання, в яких навчальні ігри відіграють провідну роль – є одним з перспективних шляхів виховання та навчання активних учнів, озброєнням їх необхідними вміннями та навичками. Гра є каталізатором розумового розвитку дітей. Вчителі створюють класні ігрові формати з використанням ігрових прийомів та ситуацій, які дозволяють активізувати пізнавальну діяльність учнів. Починаючи з базових ігрових ситуацій, кожне заняття може допомогти накопичити знання, сформувати вміння та навички, засвоїти правила гри, розвинути пам'ять, правильно розвинути кмітливість, самостійність і витримку.

Перед тим, як організувати гру з дітьми, педагог повинен чітко пояснити сюжет, розподілити ролі і дати дітям пізнавальні завдання. Щоб гра не набридла, вчитель повинен внести деякі зміни, щоб ускладнити завдання. Готуючи заняття, педагог чітко продумує послідовність ігрової діяльності, організацію учнів, тривалість гри, її контроль, висновки та оцінку. Під час гри пояснення педагога лаконічні, зрозумілі, цікаві. Занурення в гру допомагає дітям вивчати те, що вони навчилися, запам'ятовувати нове, бути готовими до надзвичайних ситуацій, поповнювати свої запаси концепцій та ідей, розвивати уяву [44].

У групі рекомендується облаштувати ігровий куточок з казковими героями. Добираючи різні ігри для дітей, педагоги вводять учнів у стан пізнавальної діяльності під час навчальної діяльності. Це проявляється в певних ігрових ситуаціях і підтримується зовнішніми стимулами з боку вчителя. Діти, постійно спонукають учителів знаходити нові ігри та використовувати їх у навчальному процесі. Це такі форми ігрової діяльності, як дидактичні ігри, ігрові ситуації, ігрові прийоми та ігрові вправи. Плануючи організацію ігрової діяльності на уроці, педагоги визначають навчальні, розвивальні та виховні цілі. Кожне завдання спрямоване на виконання завдань, викладених у вимогах програми початкової школи [35].

За допомогою ігор, їх елементів та ігрових ситуацій педагоги активізують педагогічні функції навчально-пізнавальної діяльності. Від розуміння вчителем ролі та класифікації навчальних ігор багато в чому залежить положення і роль ігрових технологій у навчальному процесі, поєднання елементів гри і навчання. Це їх головна особливість у розробці ігор. Від простого до складного - один із фундаментальних принципів навчання, який поєднується з дуже важливим принципом творчості.

Учасники корекційно-виховної роботи з дітьми – вчителі, студенти використовують інтерактивні ігри. Інтерактивні ігри мають ті самі компоненти, що й інші види ігор, але спосіб взаємодії учасників дуже різний. Ця взаємодія передбачає різні способи спілкування між учасниками гри.

Ігри відіграють такі важливі ролі в житті дитини:

- видовищність (основна функція гри – розважити, доставити задоволення, збудити і викликати інтерес);
- спілкування: знає діалектику спілкування.
- ідентичність у грі;
- лікування: подолання труднощів в інших формах життя.
- діагностика: виявлення відхилень від нормативної поведінки, самовиявлення під час гри.
- виправлення: внесення позитивних змін в індивідуальну в структуру особистісних показників
- міжнародне спілкування: засвоєння загальних соціокультурних цінностей усіх народів.
- соціалізація: включення в систему соціальних відносин, засвоєння норм людського проживання [28].

Гра - це найзвичайніша діяльність дітей. Цікаві ігри підвищують розумову активність учнів і допомагають розв'язувати складніші завдання. Ігри для дітей - це перша можливість проявити, виразити і проявити себе. Тому доцільно використовувати розвиваючі ігри як формувальний та навчальний засіб.

Ігри ефективно використовуються для розвитку комунікативних і мовленнєвих навичок дітей з вадами мови. Це найважливіша діяльність дошкільного віку. Ігри є найефективнішим засобом створення

розвивального середовища. Когнітивний розвиток відбувається під час гри. У дітей уточнюються і поглиблюються уявлення про навколишнє, удосконалюються увага, пам'ять, спостережливість, мислення. У процесі гри у дитини дошкільного віку починає формуватися особлива навчальна спрямованість, яка підтримує постійний інтерес до пізнавальної діяльності. Тому ігри відіграють важливу роль в організації роботи з дітьми з вадами мовлення.

Найефективнішою технікою для дітей з мовленнєвими порушеннями є ігрова терапія - вона є близькою до реальності і справжніх потреби дітей, які виявляються у грі, в процесі дитина може вільно висловлюватися, знімати напругу і досягати психологічної рівноваги.

Погоджуємося із Б. Ф. Баєвим, що основними завданнями гри із дітьми із мовленнєвими порушеннями є такі [2, с. 115] :

1. Створювати умови для розвитку загальної та пізнавальної активності, розширюючи можливості для практичного ознайомлення з різноманітними предметами і явищами з метою оволодіння відповідними способами дії, використання предметів, формувати предметно-ігрове середовище.

2. Поглиблювати уявлення дітей про навколишнє середовище, закріплювати їх знання про колір, форму та розмір предметів, привчати дітей думати, пробуджувати в них самостійну думку, розвивати допитливість.

3. Збільшувати мовленнєву активність і паралельно здійснювати психофізичний розвиток дошкільників.

Важливим завданням вихователя є залучення дітей до гри, під час якої здійснювати розвиток позитивних взаємовідносин у грі, виявляти та дотримуватись людяності, відповідальності, справедливості, самоконтролю та дружби. За допомогою гри діти навчаються працювати разом і набувають навичок, необхідних для взаємодії з

природним і соціальним світом. Завдяки грі покращується мотиваційна якість діяльності будь-якої дитини та сприяє її соціалізації.

Завдання педагогів в організації ігрової діяльності дітей наступні: використання різноманітних ігор; створення умов для самостійної ігрової діяльності учнів; активізувати їх уяву і стимулювати творчість; сприяти виникненню в грі дружніх, партнерських відносин та об'єднуватися за інтересами [8, с 17].

Щоб діти відчували себе активними учасниками ігрової діяльності, їх ігровий досвід потрібно щодня збагачувати, зацікавлювати, дивувати та дивувати.

Для того, щоб навчити дітей спілкуватися під час гри, слід застосовувати різні види спільної діяльності для дітей, де вони можуть практикувати та вчитися спостерігати позитивні взаємодії в грі, вчитися домовлятися тощо. Таким чином ми можемо опосередковано впливати на соціалізацію дітей та стосунки дітей через гру.

2.3. Використання електронної дидактичної гри, як засобу формування ігрової діяльності в учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання

З групою старших дошкільників з особливими освітніми потребами був проведений формуючий експеримент. Експеримент являє собою серію розроблених нами електронних дидактичних ігор з дітьми. Слід зазначити, що ігри розроблені таким чином, щоб формувати ігрову діяльність у дітей та здійснювати всебічний розвиток особистості дитини.

В результаті проведення та спостереження в процесі першої гри «Баночки» було виявлено, що більшість дітей гарно впорались з виконанням цієї гри, але були складності у називанні кольору. Гра спрямована на формування вміння у дітей користуватися комп'ютерною

мишею, розрізняти поняття «великий», «малий», закріплювати назви кольорів та вміння їх проговорювати.

Рис. 2.2. – Дидактична гра «Баночки»

Гра «Збери по частинам», під час виконання гри, у дітей спостерігалась цікавість до гри. Гра спрямована на вдосконалення вміння розташовувати предмети в порядку спадання; правильно називати частини за розміром (велика, маленька, найменша).

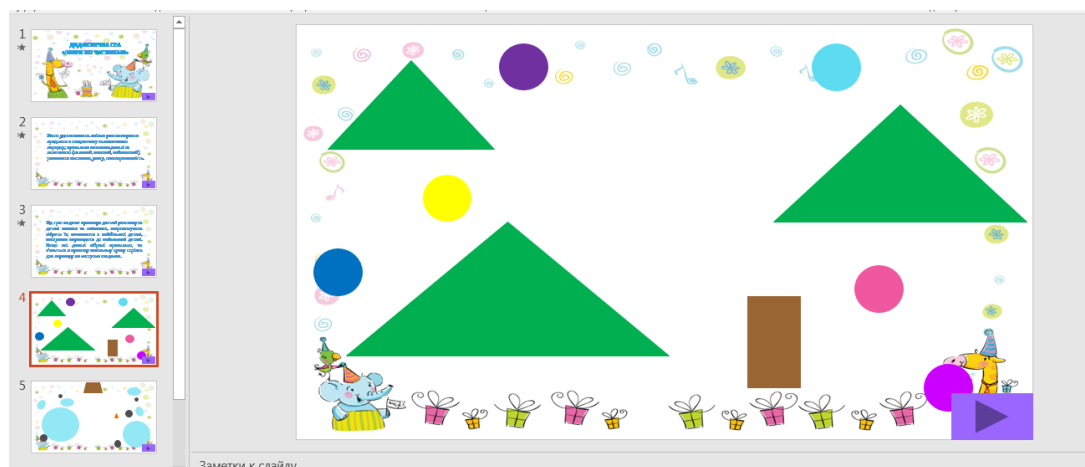

Рис. 2.3. – Дидактична гра «Збери по частинам»

Спостерігаючи за дітьми у процесі гри «Знайди зайве», можна сказати що менша частина дітей не правильно виконували завдання, оскільки мало були знайомі з професіями . Ця гра зосереджена на вдосконалення знання дітей про професії дорослих; вчити знаходити

предмети, що не потрібні для певної професії; розвивати мовлення, мислення, увагу.

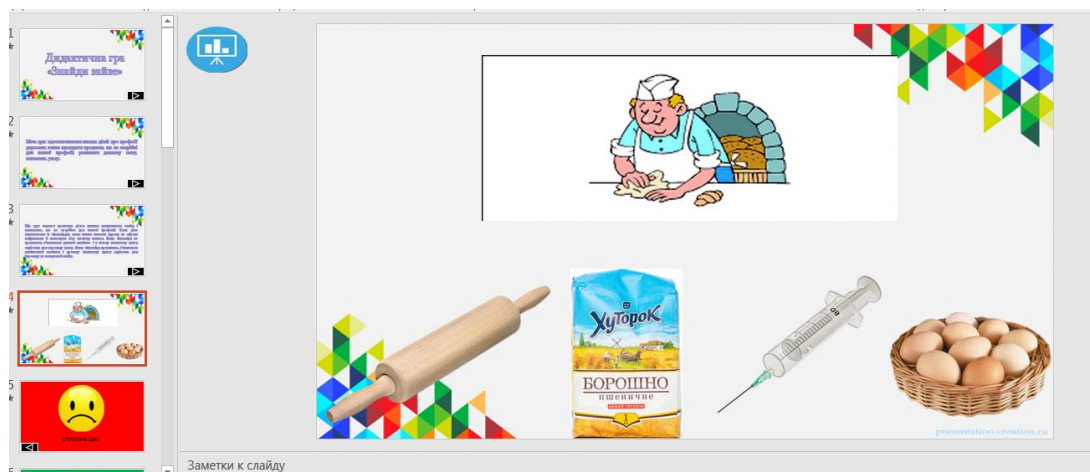

Рис. 2.4. – Дидактична гра «Збери по частинам»

Гра «Знайди мою тінь» розроблена для розвитку уваги, спостережливості, зорового сприйняття, мислення, мовлення дітей. Під час спостереження виконання дітьми цієї гри ми можемо сказати, що діти з легкістю впорались з завданнями, у більшості дітей гарно розвинуте зорове сприйняття, але були труднощі у називанні предметів.

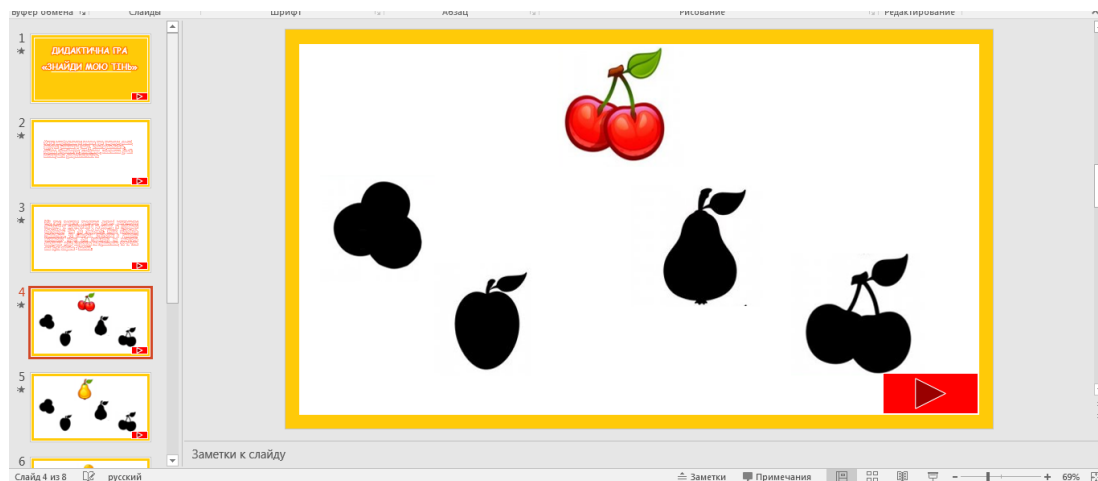

Рис. 2.5. – Дидактична гра «Знайди мою тінь»

Під час проведення гри «Розкладаємо овочі та фрукти» можна запевнити, що більша частина дітей знає кольори, але присутня

тяжкість у називанні овочів та фруктів, гарно розвинуте кольоросприйняття.

Рис 2.6. – Дидактична гра «Розкладаємо овочі та фрукти»

Спостереження за грою «Знайди верхівки до корінців» приводить нас до висновку того, що більшість дітей гарно обізнані в темі «Овочі», швидко знаходили верхівку до овочу, але були труднощі у називанні назви овочу. Гра спрямована на вміння розрізняти овочі та їх листя; удосконалювати знання дітей про назви овочів, про те, що одні овочі мають їстівну верхівку, а інші навпаки – мають їстівний корінець; розвивати уважність і зосередженість.

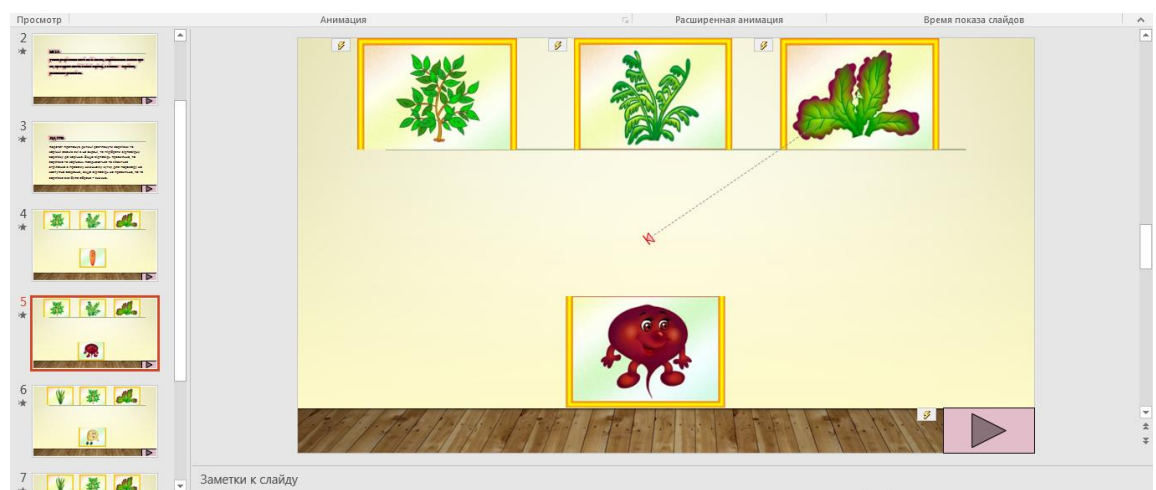

Рис. 2.7. – Дидактична гра «Знайди верхівки до корінців»

У ході проведення формуючого експерименту слід відзначити, що діти прагнули взяти участь в ігровій діяльності, у дітей був викликаний інтерес до занять. Було наглядно видно, що дошкільнята із задоволенням беруть участь у цьому експерименті та з радістю чекають на наступне заняття.

Після експериментальної роботи дослідження показало, що 43% дітей виявили достатній рівень ігрової діяльності. Ці діти із задоволенням йшли на заняття, грали в електронні дидактичні ігри, у них був виявлений високий емоційний інтерес до гри. У 36% дітей виявлений середній/початковий рівень розвитку ігрової діяльності.

Оскільки діалог вибудовувався з допомогою, гра вибудовувалась та здійснювалась з допомогою дорослого, діти не завжди були готові прийняти запропоновану гру. Елементарний рівень розвитку ігрової діяльності був характерний для 21% дітей. Діти не вміли підпорядковувати свою поведінку соціально-прийнятним нормам та правилам; мали утруднення під час прийняття ігрового завдання.

Рис. 2.8. – Вторинна діагностика спостереження

Результати експериментально-дослідницької роботи довели, що за умови правильної організації, підбору насиченого та яскравого матеріалу, лаконічного викладу, підбору нових підходів до гри, у дітей з'являється більша зацікавленість до гри, зосередженість на грі та промовляння побаченого.

За результатами формуючого експерименту було проведено зріз отриманих результатів.

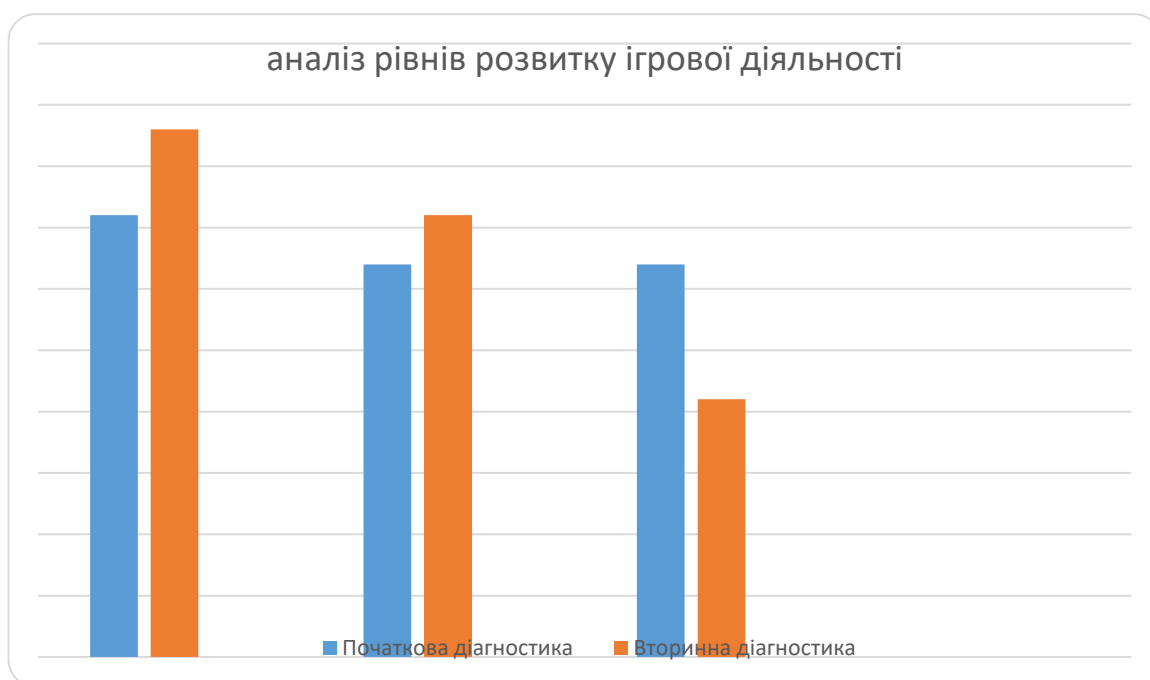

Рис. 2.9. – Аналіз рівнів розвитку ігрової діяльності учнів з особливими освітніми потребами

За результатами дослідження встановлено, що завдяки проведеному формуючому експерименту серед дітей достатній рівень формування ігрової діяльності підвищено на 7%, середній/початковий рівень підвищено на 4%, елементарний рівень знижено на 11%.

Результати контрольного аналізу свідчать про необхідність створення нових зорових та сенсорних вражень та створення нових ігрових технологій для покращення формування ігрової діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Аналіз експериментальних заходів дав змогу виявити, що ігрова діяльність є провідною діяльністю в дошкільному віці та відіграє вагомую роль для дітей з особливими освітніми потребами, що проявляється у емоційності, виразності, зацікавленості у грі, виконанні правил, розвитку мовлення дітей. Використання електронних дидактичних ігор є доцільним для впровадження в навчально-виховний процес, особливо під час дистанційної форми навчання. Оскільки дитина може виконувати їх як разом з дорослими так і самостійно, але обов'язково потрібно дотримуватись санітарно-гігієнічних вимог, так як для дітей 6 річного віку перебування за комп'ютером становить не більше 7 хв під час заняття.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ІГОР

3.1. Рекомендації щодо формування ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку засобами електронних дидактичних ігор

Важливий аспект в формуванні ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку відіграє гра – яка є провідною діяльністю. Електронні дидактичні ігри є важливим засобом для формування ігрової діяльності, оскільки ці ігри мають великий вплив на розвиток спостережливості, уваги, вміння міркувати; на формування у дітей вищих психічних процесів, зображувальної діяльності, естетичних почуттів, також їх можна використовувати як під час корекційно-розвивальної роботи на заняттях, так і під час дистанційного навчання, що є зручним для педагогів, дітей та батьків.

Тож, пропонуємо перелік електронних дидактичних ігор, які являють собою великий спектр цікавих, різноманітних, яскравих завдань для дітей старшого дошкільного віку.

Дидактична гра «Баночки» див. ДОДАТОК Б

Мета: формувати вміння у дітей користуватися комп'ютерною мишею, розрізнити поняття «великий», «малий»; закріплювати назви кольорів та вміння їх проговорювати; розвивати увагу, сприймання; виховувати естетичні почуття.

Хід гри: педагог пропонує дитині розглянути дві баночки, вказати, що одна баночка велика, а друга – маленька. Потім розглянути маленькі і великі кульки. Великі кульки потрібно зібрати у велику баночку, а маленькі – в маленьку. Коли діти визначились з відповіддю, вони мають навести курсор на обрану кульку й натиснути ліву клавішу мишки. Якщо відповідь правильна, кулька «заїжджає» в баночку і у правому

нижньому кутку з'являється стрілочка для переходу на наступний слайд. Якщо ні – кулька зникає.

Дидактична гра «Збери по частинам» див. ДОДАТОК В

Мета: вдосконалювати вміння розташовувати предмети в порядку спадання; правильно називати частини за розміром (велика, маленька, найменша); розвивати мислення, увагу, спостережливість.

Хід гри: педагог пропонує дитині розглянути деталі ялинки та сніговика, запропонувати зібрати їх, починаючи з найбільшої деталі, поступово переходячи до найменшої деталі. Якщо всі деталі зібрані правильно, то в правому нижньому кутку з'явиться стрілка для переходу на наступне завдання.

Дидактична гра «Знайди верхівки до корінців»

Мета: учити розрізняти овочі та їх листя; удосконалювати знання дітей про назви овочів, про те, що одні овочі мають їстівну верхівку, а інші навпаки – мають їстівний корінець; розвивати уважність і зосередженість.

Хід гри: педагог пропонує дитині розглянути верхівки та корінці овочів які є на екрані, та підібрати відповідну верхівку до корінця. Якщо відповідь правильна, то верхівка та корінець поєднуються та з'явиться стрілочка в правому нижньому кутку для переходу на наступне завдання, якщо відповідь не правильна, то та верхівка, яка була обрана – зникне.

Дидактична гра «Знайди зайве» див. ДОДАТОК Д

Мета: вдосконалювати знання дітей про професії дорослих; вчити знаходити предмети, що не потрібні для певної професії; розвивати доказову мовлення, мислення, увагу.

Хід гри: педагог пропонує дітям уважно роздивитися слайд і визначити, що не потрібно для даної професії. Коли діти визначилися із відповіддю, вони мають навести курсор на обране зображення й натиснути лівою клавішею мишки. Якщо відповідь не правильна,

з'являється сумний смайлик і лівому нижньому кутку – стрілочка для переходу назад. Якщо відповідь правильна, з'являється усміхнений смайлик, і у правому нижньому кутку – стрілочка для переходу на наступний слайд.

Дидактична гра «Знайди мою тінь» див. ДОДАТОК Е

Мета: закріпити знання про тварин, овочі, фрукти; розвивати увагу, спостережливість, зорове сприйняття, мислення, мовлення дітей; виховувати доброзичливість.

Хід гри: педагог пропонує дітям розглянути предмет та силуети, які є на екрані, та підібрати відповідну тінь до предмету. Якщо відповідь правильна, то з'явиться стрілочка у правому нижньому кутку – для переходу на наступне завдання, якщо відповідь не правильна, то та тінь яка була обрана – зникне.

Дидактична гра «Розкладаємо овочі та фрукти» див. ДОДАТОК Є

Мета: закріпити знання дітей про овочі та фрукти; розвивати кольоросприйняття, увагу, мислення; виховувати естетичний смак.

Хід гри: педагог пропонує дітям уважно роздивитися предмети, які знаходяться на слайді. Дітям пропонуються корзинки з різними кольорами та овочами і фруктами. Завдання дітей розкласти овочі і фрукти в корзинки з відповідним кольором, при цьому проговорюючи це фрукт чи овоч, якого він кольору та його назву. Якщо дитина обирає правильну відповідь, то овоч чи фрукт переміщується до корзинки і з'явиться стрілочка у правому нижньому кутку – для переходу на наступне завдання, якщо відповідь не правильна, то обраний овоч чи фрукт - зникне.

ВИСНОВКИ

Дослідження формування ігрової діяльності дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання дало нам змогу зробити наступні висновки.

1. Теоретично обґрунтувавши особливості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання, можемо стверджувати про багатовимірність досліджуваної проблеми, що пояснюється про гру – як основну діяльність старших дошкільнят та одну з найефективніших ресурсів виховання та навчання, озброєння дітей з особливими освітніми потребами необхідними життєвими вміннями і навичками, важливим засобом всебічного розвитку дитини та особливим методом виховання.

2. Для розв'язання другого завдання, нами було розглянуто ключові аспекти розвитку інклюзивного середовища в закладах дошкільної освіти України, а саме:

- Завдяки впровадженню інклюзивної освіти діти з особливими освітніми потребами можуть відвідувати дошкільні заклади – тому що згідно з Конституцією України – «кожна дитина має право на освіту».
- Батьки або опікуни дитини залишають за собою право вибирати найближчий до місця проживання дошкільний заклад, без дозволу чи направлення.
- На підставі заяви, відповідних документів та попереднього погодження з керівником закладу формується інклюзивна група.
- Окрім вихователів та помічників вихователів з дітьми дошкільного віку в інклюзивній групі працюють асистенти вихователів та спеціалісти. У групі може бути максимум 15 осіб, у тому числі 1-3

дитини з особливими освітніми потребами, в тому числі і діти з інвалідністю.

- Педагогам необхідно створити психологічний комфорт у групі. Для цього необхідно організувати корекційно-розвивальні заняття, рухливі ігри та тренінги, використовувати обладнання ресурсної кімнати, різноманітні дидактичні матеріали, навчальні ігри та демонстрації.

Отже, інклюзивна освіта є першим кроком до забезпечення цивілізованого та якісного життя через визнання індивідуальних особливостей й неповторності кожного учня. Без активної участі всіх членів у всіх видах діяльності, без поваги до прав і свобод кожного, без необхідних гарантів забезпечення безпеки, свободи та рівності – сучасне громадянське суспільство не може існувати.

3. Працюючи над досліджуваною проблемою, нами було визначено рівень сформованості ігрової діяльності учнів старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного навчання.

Для цього завдання, на початковому етапі ми провели спостереження за дітьми у процесі ігрової діяльності. У ході експерименту було залучено 11 дітей віком 6 років. Спостереження проводилося за таблицею ранжування показників розвитку провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного віку.

За результатами констатуючого експерименту нами встановлено, що 36% дітей мають достатній рівень ігрової діяльності. Ці діти охоче грали, виявляли емоції, дотримувалися правил гри. У 32% дітей був виявлений середній/початковий рівень розвитку ігрової діяльності. Діти охоче починали грати в ігри, але швидко втомлювалися, емоційна залученість в гру була низькою. Елементарний рівень розвитку ігрової діяльності був характерний для 32% дітей. Ці діти не виявляли інтересу до гри, грали не охоче, потім відволікались на інші види діяльності. При

проведенні ігор дошкільнята не виявляли емоцій та не зореджувались на грі.

4. Для реалізації четвертого завдання нами було розроблено рекомендації, щодо покращення формування ігрової діяльності в учнів старшого дошкільного віку засобом електронних дидактичних ігор:

- Під час створення гри потрібно ретельно продумати структуру і методику гри, методи щоб зацікавити дитини, визначити і спрямувати свій інтерес і участь у грі.

- Опис та естетичний вигляд має викликати у дітей інтерес до гри і водночас уточнювати перед дитиною завдання.

- Педагог повинен ретельно розглядати ігри в залежності від завдання, яке він хоче поставити для дошкільнят, оскільки електронні ігри можуть бути різними для різного віку та особливостей дітей.

- Дидактичні ігри слід обирати відповідно до завдання навчальної діяльності. За допомогою електронних дидактичних ігор з дошкільного віку можна виховувати у дітей вміння впізнавати і називати предмети та їх умовні позначення, розрізняти їх за кольором, формою та розміром.

- Діти також повинні бути підготовлені до гри. Вони повинні мати, спеціальні знання, які вони можуть застосовувати у грі. У цьому випадку гра закріплює ті знання, які діти засвоїли раніше на заняттях.

- Електронні дидактичні ігри слід проводити окремо для кожної дитини. Як правило, такі ігри проводяться на корекційно-розвивальних заняттях. Якщо дитина гарно оволоділа грою, то можна використовувати гру і на протязі цілого дня, але з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог відповідно віку дитини.

Досліджуючи проблему ми виявили, що ігрова діяльність є провідною діяльністю в дошкільному віці та відіграє вагомую роль для дітей з особливими освітніми потребами, що проявляється у емоційності, виразності, зацікавленості у грі, виконанні правил, розвитку мовлення дітей. Використання електронних дидактичних ігор рекомендовано як додатковий навчальний засіб у рамках корекційно-розвивальної роботи (За один урок можна виконувати 1-2 комп'ютерні вправи) та є доцільним для впровадження в навчально-виховний процес, особливо під час дистанційної форми навчання. Оскільки дитина може виконувати їх, як разом з дорослими так і самостійно, але обов'язково потрібно дотримуватись санітарно-гігієнічних вимог, так як для дітей 6-річного віку перебування за комп'ютером становить не більше 7 хвилин на заняття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти / за загальною редакцією Ю.Д. Бойчука – Х. : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2020р. – 376 с.
2. Актуальні проблеми корекційної педагогіки, психології та реабілітації: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (22 травня 2019 року, м. Суми). – С. : ФОП Цьома С. П., 2019р. – 272 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція – К. : 2021р. – 26 с.
4. Безсонова О. Соціо-ігрова взаємодія: загравання чи природний розвиток? / О. Безсонова Дошкільне виховання // К. : 2018р. 10-13 с.
5. Войтко В.В. Психолого-педагогічний супровід дітей з затримкою психічного розвитку : [навчально-методичний посібник] / В.В. Войтко // К. : КЗ «КОІППО ім. В.О. Сухомлинського», 2017р. – 48 с.
6. Галецька Ю.В. Ігрові технології як форма роботи з дітьми з помірною та тяжкою розумовою відсталістю. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <https://aqce.com.ua/vipusk-n10-2018/galecka-juv-igrovi-tehnologii-jak-forma-roboti-z-ditmi-z-pomirnoju-ta-tjazhkoju-rozumovoju-vidstalistju.html> // 2018
7. Гра дошкільника: теорія і практика. / Упор. Г.І. Григоренко / З. : ТОВ «ЛПІС», 2017р. – 196 с.
8. Гурковська Т. Я іду шукати, або Дитяча гра як принцип організації роботи. / Т. Гурковська // Практичний психолог: дитячий садок. – 2020. – № 9. – с. 16- 18.
9. Данилевич Е. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі / Е. Данилевич // Особлива дитина. – 2018р. – № 3. – С. 7–19. – Бібліограф. в кінці ст.

10. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / м. С. : Університетська книга, 2018р. – 301 с.
11. Дивнич Л. Соціалізація дитини з особливими потребами : соціально-педагогічна діяльність як спосіб супроводження процесу соціалізації / Л. Дивнич // Соціальний педагог. – 2018р. – №12. – С. 7–10.
12. Дитина з особливими потребами: Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна педагогіка. журнал / гол. ред. В. Андрєєва. – 2018р.
13. Дмитренко К.А. Працюємо з «особливою дитиною» у «звичайній» школі / К.А. Дмитренко, М.В. Коновалова, О.П. Семиволос – Х. : ВГ «Основа», 2019р. – 120 с.
14. До питань психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії / С. Яковлева – Вища шк. : наук.-практ. вид, 2017р.
15. Дрозд Л.В., Пшенична Н.С., Ляска О.П. Інклюзивна освіта: Реалії сьогодення та перспективи розвитку. Науковий журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка, Серія «Психологія», Серія «медицина»). 2022р. №2(7) С. 853-864. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-853-863](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-853-863)
16. Зав'язун Т.В. Вплив ігрової діяльності на всебічний розвиток дитини – дошкільника. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23970/Z%20vyazun_T._V..pdf;jsessionid=D248AC53828AB63548CFEDFDD8794DB6?sequence=1
17. Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. /

Г.В. Беленька та інші; за загал. ред. Н.В. Кудикіної – К. :ун-т Б. Грінченка, 2017р. – 219 с.

18. Калина Л. Діти з порушеннями психофізичного розвитку : корекційно-розвивальні заняття з дітьми (6-8 років) / Л. Калина // Психолог. – 2018р. – №17–18. – С. 78–95

19. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: монографія / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2017р. – 152 с.

20. Кондратюк С. Нон-фікшн для дітей: що, як, для чого/ Світлана Кондратюк // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2019р. – № 12. – С. 19-23.

21. Кривоніс Д.О. Гра як засіб мовленнєвого розвитку дошкільників із загальним недорозвитком мовлення // Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти / за загал. ред. Ю.Д. Бойчука – Х. : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2020р. – 367 с.

22. Кубата Н.П., Айзенбарт М.М. Гра як засіб формування соціальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку / Молодий вчений. – 2018р. - №5 (57). – С. 53-57

23. Методична скарбничка вихователя – 2017-2018р. - №1 -12.

24. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчальний методичний посібник / С.П. Миронова. – К-П. :Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка, 2019р. – 264 с.

25. Нормативний бюлетень : довідник / НАПН України, Ін-т спец. педагогіки ; уклад. І. В. Луценко. – Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. – 48 с.

26. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А.А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. : за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. – К. : 2017р. – 184 с.

27. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н.В. Гавриш, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, О.С. Рогозянський, О.Ю. Хатман, А.С. Шевчук : за загал. наук. Ред. Т.О. Піроженко – 2-ге вид., стереотип. – К. : Українська академія дитинства, 2018р. – 80с.

28. Павелків Р.В. Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку // Дитяча психологія : навч. Посіб. / Р,В, Павелків, О.П. Цигипало – К. : Академвидав, 2017р. – 373 с.

29. Перхун Л. Впровадження інклюзивної освіти в українському освітньому просторі / Л. Перхун // Імплементация європейський стандартів в українські освітні дослідження : зб. матер. II Міжнар. наук. конфер. Укр. Асоціації дослідників освіти 15 червня 2018р. / Укр. асоціація дослідників освіти, НАПН України // редкол. С.А. Щудло, О. Заболотна, О. Ковальчук – К. : 2018р. – С. 116-120

30. Попова О. Діти з особливими освітніми потребами : розвиток інклюзивної освіти в Україні / О. Попова, С. Киричок // Психолог. – 2018р. –№ 13-14. – С. 90–96.

31. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. – К. : ТОВ «Агентство «Україна», 2019р. – 300 с.

32. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text> / К. – 2019р.

33. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко» / за ред. Л.І. Прохоренко – 2018р. – 236 с.

34. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями / навчально-методичний посібник / О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз / за наук. ред.

О.В. Чеботарьової – К. : ІСПП ім. Миколи Ярмченка НАПН України, 2018р. – 123 с.

35. Стаєнна О. Ігрова діяльність дошкільників: сучасний формат / Олена Стаєнна // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2018р. – С. 38-42

36. Таблиця ранжування показників розвитку провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного віку. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/diferencialna-diagnostika-ditini-z-oop-225204.html>

37. Таранченко О. М. Соціальне інтегрування : ключовий аспект інклюзії / О. М. Таранченко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2017р. – №3(83). – С. 7–15.

38. Теорія і практика інклюзивної освіти / навчально-методичний посібник / упорядник К.М. Бондар – 2-ге вид., доп. / Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий ріг», 2019р. – 170 с.

39. Федоренко О.Ф. Інклюзивне навчання: оцінювання досягнень учнів з особливими освітніми потребами / О.Ф. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. -2018р. - №2

40. Федорова М.А. Особливості розвитку ігрової компетентності дитини у контексті наступності між дошкільною освітою і початковою школою / М.А. Федорова // Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія / за заг. ред. В.Є Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун – Ж. : вид. О.О. Євенок, 2019р. – С. 300- 314

41. Федорова М.А. Теорія та методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку: навч. посібник / М.А. Федорова – Ж. : ФОП «Левковець», 2018р. – 149 с.

42. Холодницька Х. Інклюзивне навчання в дошкільних закладах: особливості впровадження / Х. Холодницька // Соціальний педагог. – 2018р. – № 3. – С. 18–29.

43. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. – Київ : ЦУЛ, 2017р. – 248 с.

44. Ярошенко О.О. Використання дидактичних ігор, як засобу розширення словникового запасу дітей молодшого шкільного віку з ЗПР // Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти/ за загал. ред. Ю.Д. Бойчука – Х. : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2020р. – 376 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Куц Ірина Петрівна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
 - не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
 - не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

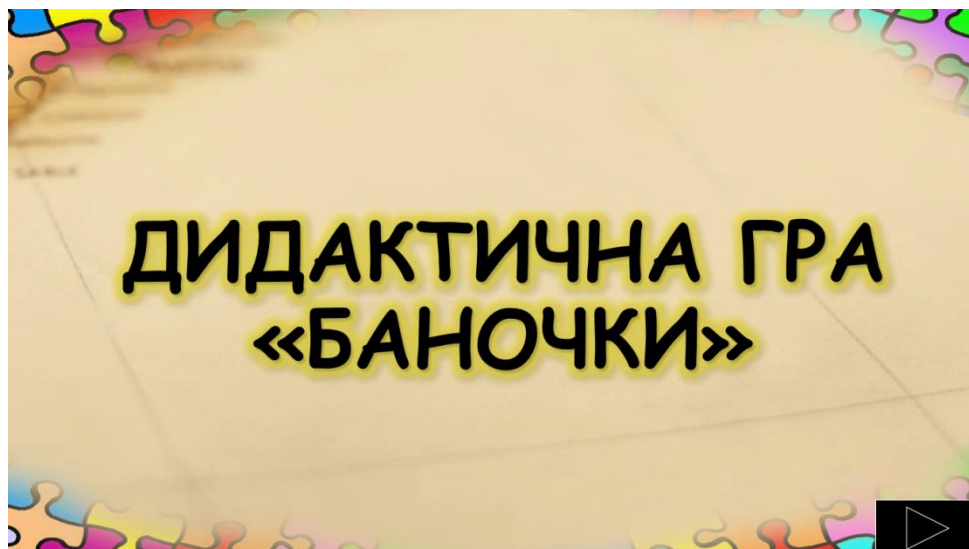
УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

17.11.2022р.
(дата)

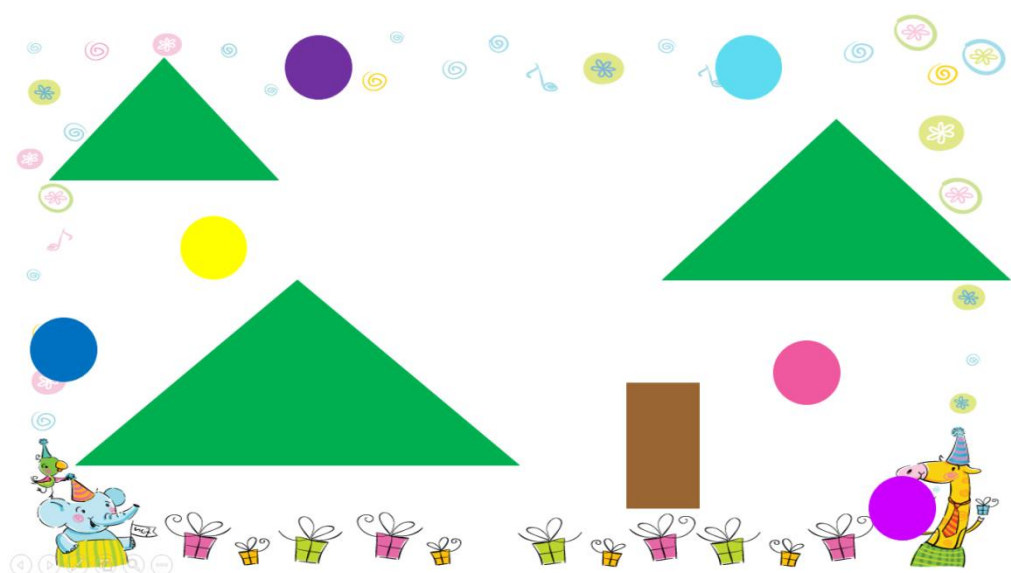

Ірина Куш
(ім'я, прізвище)

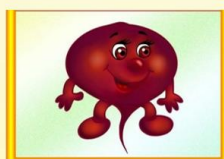
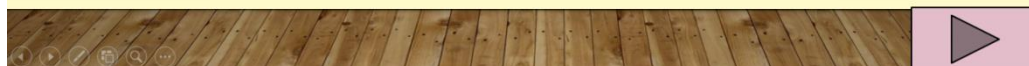
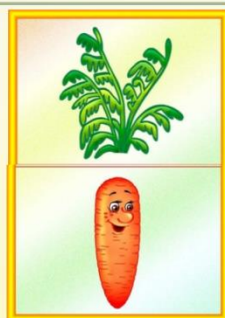
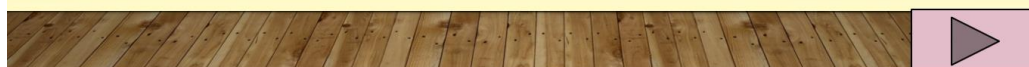
Додаток Б

ДИДАКТИЧНА ГРА «ЗНАЙДИ ВЕРХІВКИ ДО КОРИНЦІВ»

Дидактична гра «Знайди зайве»

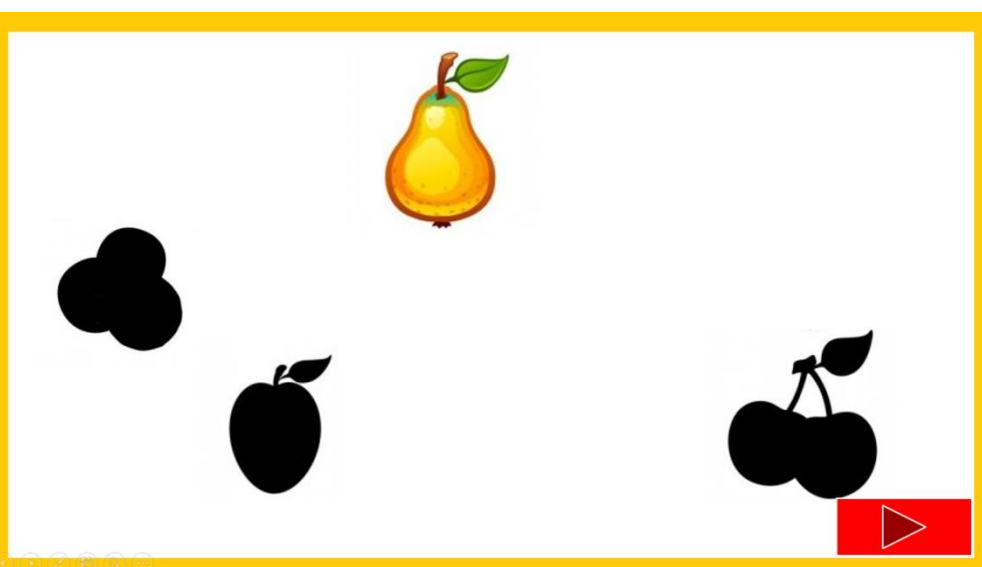
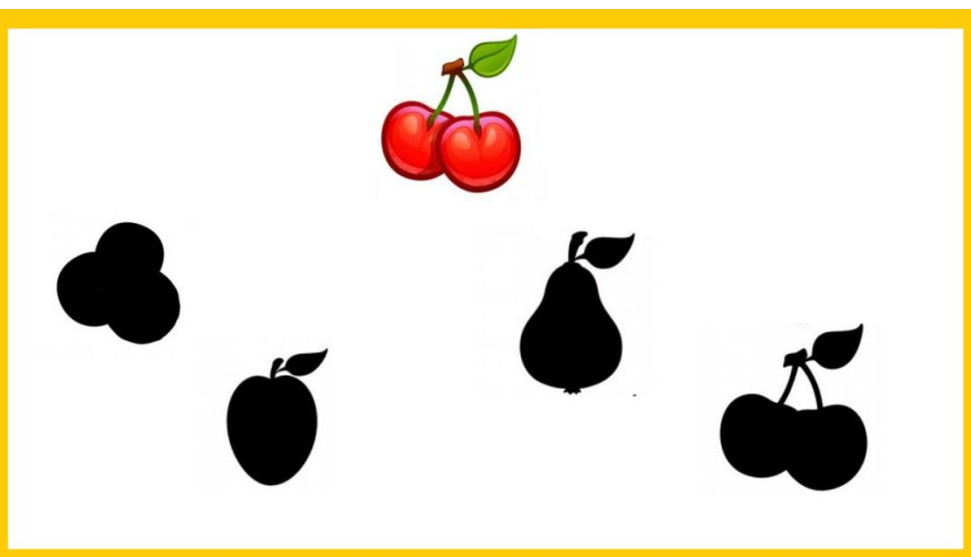

СПРОБУЙ ЩЕ!

МОЛОДЕЦЬ!

ДИДАКТИЧНА ГРА «ЗНАЙДИ МОЮ ТІНЬ»

ДИДАКТИЧНА ГРА
«РОЗКЛАДАЄМО ОВОЧІ І ФРУКТИ»

